

Budući da smo mi Hrvati katolici na jugoistočnoj periferiji Evrope. naše oči moraju biti skrenute prema Zapadu. Na Zapadu, bio on kakav mu drago, ipak ćemo naći više duhovnosti nego što bi nam je pružio cijeli bizantinsko-azijski Istok zajedno.

Miroslav Grdan.

Carbone (Sac. Caesar, Sacrae Theologiae ac Eloquentiae Professor). **Circulus philosophicus seu obiectionum cumulata collectio iuxta methodum scholasticam.** Vol. IV. Psychologia. 1938, pag. VIII-888. Lib. It. 30.— Casa Editrice Marietti, Via Legnano, 23 — Torino (Italia).

Marni sakupljač a djelomično i sastavljač filozofskih objekcija, Caesare Carbone, daje nam u ovoj knjizi objekcije koje obuhvaćaju psihologiju. Kolikogod je ovakav rad s naučnog strogog gledišta nezahvalan, jer ne pruža nikakvog sistematskog obrazlaganja i utvrđivanja gradiva, toliko je s praktične strane neobično koristan. Zasluga je pisca upravo u tome što se je odlučio na ovaj, može se reći donekle fastidiozan ali ipak jedinstven rad, da naime u formi objekcija pređe cjelokupnu filozofiju. Koliko nam je poznato ovakve opsežne zbirke objekcija dosad uopće nismo imali. Cilj djela nije izravno utvrđivati filozofske zasade, nego izložiti samo prigovore, a zatim ih pobiti i konačno prema potrebi rastumačiti. Pisac izbjegava suvišnosti i osvrće se, bar uglavnom, samo na ozbiljne prigovore. Drago nam je napomenuti, da autor zastupa autentičnu Tominu nauku, vodeći uostalom računa o suvremenom filozofskom razvitku.

Ako se uzme u obzir, da se većina suvremenih filozofskih prigovora kreće upravo na području psihologije, lako je ocijeniti korist djela, koje se na te prigovore osvrće i jasno ih rješava. Istina, pisac je ostao pretežno u racionalnoj psihologiji, ali prigovori i odgovori koje on iznosi dodiruju, barem indirektno, i rezultate eksperimentalne psihologije. Time dakako ne velimo da izravno diskutiranje i nekih problema iz ove posljednje (napose u vezi s psihologijom religije) ne bi bilo poželjno. No pisac je očito ne samo u pojedinostima, nego i u cjelini mislio na ono što u uvodu veli: *Quidquid praecipies, esto brevis...* Blizu devetsto stranica to je za jedan svezak dosta.

Knjiga je namijenjena u prvom redu studentima, ali će nesumnjivo i mnogome profesoru, pri organiziranju disputa, prikratiti posao i uštedjeti mnogo vremena.

D. G.

Lazar Rüssel: Odgoj savjesti po nauci sv. Ivana Krizostoma. Zagreb 1941. 8°. Strana 87, cij. Kuna 30.—.

Savjest je praktični sud uma našega o čudorednoj vrijednosti konkretnoga čina. Savjest treba da je istinita i sigurna. Istinita je kad sudi o stvari odnosno činu onako, kakav je on u sebi. A sigurna je kad postavlja sud bez straha, da bi mogao biti kriv.

Savjest je prva i najbliža norma za prosuđivanje ljudskih čina. Ona je pravilo, koje određuje, da li je neki čin dobar i prema tome dopušten, ili je zao i zato nedopušten. Ona zapovijeda što i kada imamo činiti; ona zabranjuje pojedine čine i radi toga smo ih dužni propustiti. Svaki, dakle, čin u našem životu; sve, što poduzimamo u našem praktičnom radu, treba da najprije podnese kritiku naše savjesti. Tek nakon kri-